

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ А.С. МАКАРЕНКА

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА

Історія та археологія
першого рівня вищої освіти
за спеціальністю 032 Історія та археологія
галузі знань 03 Гуманітарні науки

Затверджено
Вченого радою Сумського державного
педагогічного університету
імені А.С. Макаренка
протокол № 10 від «27» травня 2019 року,
Голова Вченої ради
Ректор Ю.О. Лянной

Суми 2019 р.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
освітньо-професійної програми

Освітньо-професійна програма розглянута на засіданні кафедри історії України
Протокол № 3 від «8» жовтня 2020 р.

В.о. завідувача кафедри О.Вовк Вовк О.В.
«10» жовтня 2020 р.

Ухвалено науково-методичною комісією навчально-наукового інституту історії та
філософії

Протокол № 2 від «30» жовтня 2020 р.

Голова НМК С.І.Моцак Моцак С.І.

Перший проректор

Керівник центру із забезпечення якості вищої освіти Л.В.Пшенична Пшенична Л.В.

М.М.Ячменик Ячменик М.М.

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма Історія та археологія підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю 032 Історія та археологія галузі знань 03 Гуманітарні науки розроблена та внесена кафедрою історії України та кафедрою всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Програма буде впроваджуватися до розробки стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з названої спеціальності.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341.

Розробили:

1. Жмака Віталій Миколайович - кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, керівник проектної групи;
2. Каравайко Дмитро Володимирович - кандидат історичних наук, доцент кафедри історії України, член проектної групи;
3. Оліцький В'ячеслав Олександрович - кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії України, член проектної групи;
4. Горобець Ігор Володимирович - кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії, міжнародних відносин та методики навчання історичних дисциплін, член проектної групи.

ЗОВНІШНІ РЕЦЕНЗЕНТИ:

Абакумова Вікторія Іванівна, доктор історичних наук, професор

Кедун Іван Станіславович, кандидат історичних наук, доцент, Ніжинський державний педагогічний університет імені Миколи Гоголя

ВІДГУКИ ПРЕДСТАВНИКІВ РОБОТОДАВІВ:

Олійник Юрій Олександрович, директор Державного архіву Сумської області

Терентьев Владислав Сергійович, директор Сумського обласного краєзнавчого музею

Ця програма не може бути повністю або частково відтворена, тиражована та розповсюджена без дозволу Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка

1. Профіль освітньо-професійної програми зі спеціальністю 032 Історія та археологія

1 – Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка Навчально-науковий інститут історії та філософії
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Ступінь вищої освіти бакалавр Кваліфікація – Бакалавр історії та археології. Історик, археолог
Офіційна назва освітньої програми	Історія та археологія першого рівня вищої освіти (бакалавр) за спеціальністю 032 Історія та археологія галузь знань 03 Гуманітарні науки
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів СКТС, термін навчання 4 роки (3 роки 10 місяців)
Наявність акредитації	Відсутня
Цикл/рівень	НРК України – 7 рівень. ЕQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Повна загальна середня освіта, ОКР «Молодший спеціаліст»
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньої програми	Програма дійсна до введення в дію Стандарту вищої освіти зі спеціальністю 032 Історія та археологія
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми	https://www.sspu.sumy.ua

2 – Мета освітньої програми

Забезпечити підготовку висококваліфікованих фахівців з історії та археології, які володіють базовими теоретикометодологічними знаннями, методами вивчення та інтерпретації історичного минулого, здатні застосовувати їх під час самостійної наукової діяльності, виконання завдань у сфері науки, дослідницької та інноваційної діяльності.

3 - Характеристика освітньої програми

Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	галузь знань – 03 Гуманітарні науки спеціальність – 032 Історія та археологія спеціалізація - «Китаєзнавство», «Археологічні дослідження»
Орієнтація освітньої програми	Освітньо-професійна програма має академічну та прикладну орієнтацію, що спрямована на підготовку фахівців з історії та археології. Орієнтована на засвоєння студентами здобутків світової та вітчизняної історичної науки, сучасних методів видобування нового знання, його самостійну, творчу, фахову інтерпретацію.
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	Загальна освіта в галузі 03 Гуманітарні науки спеціальності 032 Історія та археологія. Освітня програма є комбінацією загальної академічної освіти та спеціальної підготовки, що фокусується на більш глибокому розумінні спеціальності. Ключові слова: бакалавр, освіта, історія, археологія, історик.

Особливості програми	Програма базується на сучасних нормативно-правових документах у сфері загальної та вищої освіти, сучасних уявленнях про історичну науку. Освітня програма містить перелік загальних і предметних компетентностей та нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання. Вона передбачає проведення археологічної, етнографічної, виробничої практики за профілем майбутньої професії. С основою для навчання за ОПП підготовки магістра (другий рівень вищої освіти). Безперервні зміни в галузі освіти вимагають постійної корекції навчальних планів і навчальних дисциплін, тому склад вибіркових дисциплін програми періодично оновлюється, що дозволяє враховувати тенденції розвитку.
-----------------------------	---

4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання

Придатність до працевлаштування	Бакалавр історії та археології може працювати в науковій, організаційно-управлінській та освітній галузях; в органах державної влади і місцевого самоврядування; в аналітично-інформаційних інституціях; у друкованих та електронних засобах масової інформації, PR-технологіях; у соціальних і культурних закладах, громадських організаціях, партіях тощо. Відповідно до Національного класифікатора професій ДК 003:2010, зокрема, може працювати: 2443.2 – історик, консультант з питань історії; 2431.2 – архівіст, експерт з комплектування музеїного та виставочного фонду, зберігач експонатів, зберігач фондів; 2441.1 – антрополог; 2442.2 – археограф, археолог, етиолог, палеограф;
Подальше навчання	Навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти.

5 – Викладання та оцінювання

Викладання та навчання	Освітній процес побудований на принципах студентоцентризму та індивідуальноособистісного підходу: реалізуються через навчання на основі досліджень, посилення практичної орієнтованості та творчої спрямованості у формі комбінації лекцій, практичних занять, самостійної навчальної та дослідницької роботи з використанням елементів дистанційного навчання, виконання проектів, курсових робіт, навчання у процесі археологічної, етнографічної та виробничої практик.
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою СКТС та національною шкалою оцінювання. Накопичувальна бально-рейтингова система, що передбачає оцінювання студентів за усі види аудиторної та позааудиторної навчальної діяльності, спрямовані на опанування навчального навантаження з освітньої програми: поточний контроль, поетапний, підсумковий контроль; усні та письмові екзамени, практика, презентації, проектна робота, підсумкова атестація тощо.

6 – Програмні компетентності

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі історії та археології або у процесі навчання,
-----------------------------------	---

	здійснювати аналіз історичних явищ і подій, що передбачає застосування теорій та методів історичної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.</p> <p>ЗК2. Готовність до пізнання нового і неперервного навчання, до отримання нових знань та стратегій/способів мислення.</p> <p>ЗК3. Здатність раціонально організовувати власну діяльність та ефективно використовувати час.</p> <p>ЗК4. Здатність відрізняти суб'єктивні, спонтанні складові судження від об'єктивних і аргументованих, вміти надавати перевагу останнім.</p> <p>ЗК5. Критичність та самокритичність мислення.</p> <p>ЗК6. Увага і толерантність до іншої (й інакшої) думки, здатність аналізувати її зміст та структуру в процесі спілкування та адекватно на неї реагувати.</p> <p>ЗК7. Здатність брати участь в інтелектуальних дискусіях, використовувати ввічливі форми звернення до опонента, концентруватися на значущих складових судження, не переходячи на особистості.</p> <p>ЗК8. Здатність до публічного мовлення, здатність ясно та виразно висловлюватися в процесі комунікації.</p> <p>ЗК9. Аналіз та інтерпретація гуманітарного тексту: здатність виокремити та відтворити смыслову структуру тексту, оцінити послідовність та валідність аргументації, виділити продуктивні ідеї.</p> <p>ЗК10. Порівняння змісту різних текстів, пошуки та узагальнення інформації з досліджуваної проблеми.</p> <p>ЗК11. Навички написання аналітичних і публіцистичних гуманітарних текстів, реферування, створення систематизованих оглядів спеціальної літератури. Дотримання стандартів академічного оформлення тексту.</p> <p>ЗК12. Здатність спілкуватися державною мовою, рідною мовою та однією з іноземних мов із використанням термінів і методик, прийнятих в фаховому середовищі: знати й вміти використовувати в професійних цілях давні мови.</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК1. Критичне усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами у минулому та сучасності.</p> <p>ФК2. Критичне усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та у різних контекстах.</p> <p>ФК3. Розуміння соціальних функцій історика, можливостей використання історії та зловживання історією.</p> <p>ФК4. Знання, вміння і навички опрацювання наукових та інформаційних джерел та використання інформаційно-пошукових інструментів, таких як: бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи та посилання на електронні ресурси.</p> <p>ФК5. Здатність виявляти і опрацьовувати належним чином джерела інформації (бібліографії, документи, етнографічні матеріали, музеїні експонати, археологічні артефакти і т. п.) для реалізації науково-дослідних проектів.</p> <p>ФК6. Знання та вміння використовувати різноманітні методи виявлення та опрацювання історичних і археологічних джерел, зокрема, інструментарій спеціальних історичних дисциплін,</p>

	<p>новітні комп'ютерні технології для попуку та обробки історичних або пов'язаних із ними даних.</p> <p>ФК7. Фахові знання та професійні навички роботи з виявлення, опрацювання та охорони матеріальної і нематеріальної культурної спадщини.</p> <p>ФК8. Усвідомлення особливостей розвитку людства у дописемний період його історії та володіння базовими принципами і навичками дослідження даного періоду на емпіричному й теоретичному рівнях.</p> <p>ФК9. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.</p> <p>ФК10. Вміння коментувати, аnotувати або редагувати тексти і документи відповідно до певних критеріїв; представити результати наукових досліджень в друкованій формі, проводити їх презентацію.</p> <p>ФК11. Здатність здійснювати відбір та прийняття на збереження артефактів і документів у відповідності до нормативів.</p> <p>ФК12. Знання правил археографічної, архівної та музеєвної роботи, принципів експонування артефактів і підготовки експозицій.</p>
--	--

7 – Програмні результати навчання

	ПРН1. Знає історичну, археологічну термінологію й наукову періодизацію історичних процесів.
	ПРН2. Знає та розуміє основні концепції, теорії та етапи розвитку історичної науки.
	ПРН3. Знає та розуміє історіографію для аналізу сучасних наукових дискусій із проблем історії, археології.
	ПРН4. Уміє визначати мету, формулювати завдання та обирати шляхи їх виконання, структурувати й візуалізувати навчальний матеріал та результати наукових досліджень
	ПРН5. Уміє орієнтуватися в науковій періодизації, порівнювати історичні процеси вітчизняної та всесвітньої історії, виявляти тенденції міжнародних відносин, пов'язані з геополітичними чинниками.
	ПРН6. Уміє працювати з джерелами інформації, інтегрувати їх зміст, визнавати й сприймати різноманітність критичного аналізу і оцінок історичних джерел.
	ПРН7. Уміє інтегрувати досягнення інших гуманітарних наук для вирішення актуальних питань історії та археології під час проведення досліджень та викладання історії.
	ПРН8. Уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності.
	ПРН9. Уміє використовувати інструменти демократичної правової держави у професійній та громадській діяльності.
	ПРН10. Уміє застосовувати міжнародні та національні стандарти і практики в професійній діяльності.
	ПРН11. Створює тексти та короткі описи (есе) на підставі історико-археологічної інформації, які можуть бути використані в журналістиці, в місцевих органах влади, музеях тощо.

	<p>ПРН12. Творчо використовує теорії й досвід у процесі вирішення соціальних і професійних завдань.</p> <p>ПРН13. Пояснює та аналізує суспільні явища, процеси й тенденції у державі та світі, концепцію сталого розвитку людства.</p> <p>ПРН14. Характеризує об'єктивно й неупереджено історичні події та постаті різних історичних періодів.</p> <p>ПРН15. Володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редактувати тексти фахового змісту.</p>
--	--

8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми

Кадрове забезпечення	Освітньо-професійну програму Історія та археологі забезпечують науково-педагогічні працівники, які мають відповідну кваліфікацію, стаж роботи, і відповідають вимогам, що визначені чинними ліцензійними умовами.
Матеріально-технічне забезпечення	<p>Приміщення для проведення навчальних занять повинні відповідати санітарним нормам та вимогам правил пожежної безпеки.</p> <p>Наявність матеріально-технічної бази, що забезпечує проведення всіх видів лабораторної, практичної, дисциплінарної та міждисциплінарної підготовки та науково-дослідної роботи студентів.</p> <p>Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням, лабораторіями, устаткуванням, необхідним для виконання навчального плану.</p> <p>Для проведення практичних робіт, інформаційного пошуку та обробки результатів наявність спеціалізованих комп'ютерних класів з доступом до інтернет-мережі.</p> <p>Наявність іншої інфраструктури відповідно до вимог ліцензійних умов.</p>
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	<p>Наявність навчально-методичного забезпечення, що включає:</p> <p>робочі програми усіх навчальних дисциплін; програми практик; дидактичні матеріали для практичних та лабораторних занять, самостійної та індивідуальної роботи студентів з дисциплін; методичні рекомендації з практик, методичні рекомендації щодо написання курсових робіт.</p> <p>Інформаційне забезпечення:</p> <p>наявність навчальної, наукової, науково-методичної літератури, фахових періодичних видань у бібліотеці (у тому числі в електронному вигляді), доступу до баз даних періодичних наукових видань англійською мовою; офіційного веб-сайту навчального закладу.</p>

9 – Академічна мобільність

Національна кредитна мобільність	·
Міжнародна кредитна мобільність	
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка іноземних громадян здійснюється відповідно до чинного законодавства України, освітніх стандартів, базується на загальній середній освіті іноземних громадян за національними освітніми стандартами і має самостійний завершений характер.

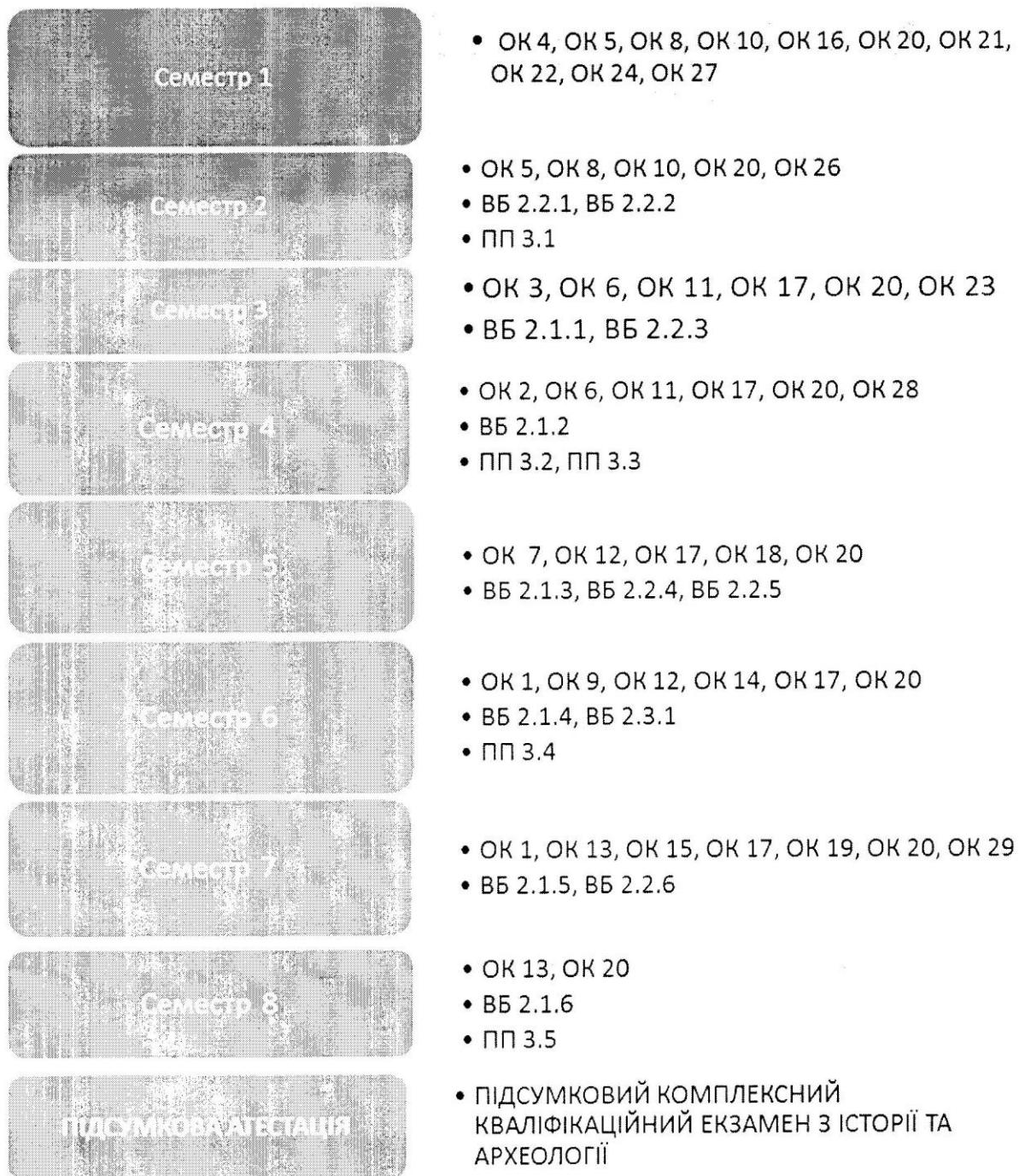
Перелік компонентів освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонентів ОПП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумк. контролю		
1	2	3	4		
1. Обов'язкові компоненти ОП					
1.1 Цикл загальної підготовки					
ОК 1.	Іноземна мова	7	залік		
ОК 2.	Філософія	3	залік		
ОК 3.	Українська мова (за проф. спрямуванням)	4	екзамен		
ОК 4.	ІКТ	3	залік		
ОК 5.	Фізичне виховання	4	залік		
Разом:		21			
1.2. Цикл професійної підготовки					
ОК 6.	Давня історія України	11	екзамен		
ОК 7.	Середньовічна та ранньомодерна історія України	10	екзамен		
ОК 8.	Модерна історія України	11	екзамен		
ОК 9.	Новітня історія України	11	екзамен		
ОК 10.	Історія стародавнього світу	11	екзамен		
ОК 11.	Історія середніх віків	9	залік, екзамен		
ОК 12.	Історія середньовічного Сходу	3	залік		
ОК 13.	Нова історія країн Європи та Америки	11	екзамен		
ОК 14.	Новітня історія країн Європи та Америки	10,5	екзамен		
ОК 15.	Історія Центральної і Східної Європи	12	залік		
ОК 16.	Історія країн Азії та Африки	6	залік		
ОК 17.	Історіографія історії України	3	залік		
ОК 18.	Історіографія всесвітньої історії	3	залік		
ОК 19.	Джерелознавство, архівознавство і музеєзнавство	3	залік		
ОК 20.	Генеалогія	3	залік		
ОК 21.	Археологія	4	залік		
ОК 22.	Основи наукових досліджень	3	залік		
ОК 23.	Спеціальні історичні дисципліни	6	залік		
ОК 24.	Методика польових, археологічних досліджень	3	залік		
ОК 25.	Латинська мова	3	залік		
ОК 26.	Давньоруська мова	3	залік		
ОК 27.	Курсова робота з історії України	3	залік		
ОК 28.	Курсова робота з всесвітньої історії	3	залік		
Разом:		145,5			
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:		166,5			
2. Вибіркові компоненти ОП					
<i>Вибірковий блок 1. Спеціалізація «Китасзнавство»</i>					
ВБ 1.1.	Китайська мова	28	залік		
ВБ 1.2.	Історія Китаю	18	залік		
ВБ 1.3.	Історія китайської філософії	4	залік		
ВБ 1.4.	Наук. техн. та сучн. Китаю	4	залік		

ВБ 1.5.	Міжнародні відносини сучасного Китаю	3	залік
Разом:		57	
<i>Вибірковий блок 2. Спеціалізація «Археологічні дослідження»</i>			
ВБ 2.1.	Історична антропологія	5	залік
ВБ 2.2.	Охорона археологічних пам'яток	3	залік
ВБ 2.3.	Теорія і практика археології	5	залік
ВБ 2.4.	Методи природничих наук в археології	3	залік
ВБ 2.5.	Історія Слобідської та Північно-Східної України	5	залік
ВБ 2.6.	Підводна археологія	3	залік
ВБ 2.7.	Археологія ранньої залізної доби	4	залік
ВБ 2.8.	Експериментальна археологія	5	залік
ВБ 2.9.	Сакральна археологія	3	залік
ВБ 2.10.	Археологія Сумщини	4	залік
ВБ 2.11.	Середньовічна та ранньомодерна археологія України	3	залік
ВБ 2.12.	Історія міжнародних відносин	3	залік
ВБ 2.13.	Світогеографічна інтеграція	4	залік
ВБ 2.14.	Історіографія археологічних досліджень	3	залік
ВБ 2.15.	Україна в міжнародних відносинах в період модерної історії	4	залік
Разом:		57	
<i>Вибірковий блок 3. Із переліку дисциплін загальної підготовки</i>			
ВБ 3.1.	Історія античної філософської думки	3	залік
ВБ 3.2.	Історія середньовічної філософської думки		
ВБ 3.3.	Логіка		
Разом:		3	
Загальний обсяг вибіркових компонентів:		60	
3. Практична підготовка			
ІПП 1.	Археологічна практика	3	залік
ІПП 2.	Етиографічна практика	3	залік
ІПП 3.	Науково-дослідна практика за спеціалізацією	6	залік
Загальний обсяг компонентів практичної підготовки:		12	
4. Підсумкова атестація			
ПА1.	Комплексний кваліфікаційний екзамен за фахом (історії та спеціалізації)	1,5	екзамен
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТИНЬОЇ ПРОГРАМИ		240	

2.2. Структурно-логічна схема ОП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми Історія та археологія спеціальності 032 Історія та археологія проводиться у формі підсумкового екзамену з історії та археології і завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня Бакалавра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр історії та археології. Історик, археолог.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

**5.Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	OK 1.	OK 2.	OK 3.	OK 4.	OK 5.	OK 6.	OK 7.	OK 8.	OK 9.	OK 10.	OK 11.	OK 12.	OK 13.	OK 14.	OK 15.	OK 16.	OK 17.	OK 18.	OK 19.	OK 20.	OK 21.	OK 22.	OK 23.	OK 24.	OK 25.	OK 26.	ПА 1.	
ПРН1				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ПРН2				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ПРН3				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ПРН4				+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ПРН5			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		
ПРН6	+	+															+					+	+	+	+	+	+	
ПРН7		+			+											+		+					+		+	+	+	
ПРН8	+							+								+								+		+	+	
ПРН9	+		+													+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН10	+		+															+					+	+	+	+	+	+
ПРН11	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ПРН12								+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+
ПРН13								+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+				+	+
ПРН14	+	+															+	+	+	+	+			+	+	+	+	+